

24. 11. 2003

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odběr krve na základě dožádání orgánu Policie ČR

Zdravotnická zařízení se ve při své činnosti poměrně často setkávají s požadavky orgánu Policie ČR na provedení odběru krve popř. moči a jejího vyšetření na přítomnost alkoholu a jiných návykových látek, nejčastěji v souvislosti s vyšetřováním přestupku nebo trestného činu.

Zdravotnická zařízení se ve při své činnosti poměrně často setkávají s požadavky orgánu Policie ČR na provedení odběru krve popř. moči a jejího vyšetření na přítomnost alkoholu a jiných návykových látek, nejčastěji v souvislosti s vyšetřováním přestupku nebo trestného činu.

Oprávnění vyžadovat provedení takového výkonu dává Policii § 24 odst.1 písm. b) zákona č. [283/1991](#) Sb., o Policii České republiky, který stanoví, že policista je v souvislosti s řízením o přestupcích oprávněn vyžadovat lékařské vyšetření včetně odběru krve a moče ke zjištění alkoholu nebo jiné návykové látky.

Tomuto oprávnění policisty poté odpovídá povinnost příslušné fyzické osoby podrobit se takovému odběru, a to na základě zákona č. [37/1989](#) Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Ustanovení § 6 tohoto zákona stanoví jak výčet osob, které jsou povinny se vyšetření podrobit, tak výčet osob a orgánů, které jsou oprávněny k tomuto vyšetření vyzvat, přičemž uvedený rozsah je širší jak co do osob oprávněných vyžadovat vyšetření, tak co do osob povinných se vyšetření podrobit.

Vyšetření se podle tohoto zákona musí podrobit osoba, která vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví lidí nebo poškodit majetek a dále jiná osoba, je-li dáno důvodné podezření, že přivodila sobě nebo jinému újmu na zdraví v souvislosti s požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky^[1] (tedy ne každá osoba). Nejtypičtějším případem jsou zde přestupky v dopravě resp. dopravní nehody u nichž je důvodné podezření, že se staly pod vlivem alkoholu.

Odstavec 4 uvedeného paragrafu stanoví osoby, které jsou oprávněny vyšetření vyžadovat a mezi jinými jsou zde uvedeni i příslušníci Sboru národní bezpečnosti, dnešní Policie ČR.

Osoba vyzvaná k vyšetření je povinna se podrobit dechové zkoušce a je-li tato pozitivní i lékařskému vyšetření zejména odběrem a vyšetřením krve, přičemž vyšetření na návykové látky se provádí lékařským vyšetřením jak krve, tak i moče, popřípadě slin.

Po provedeném odběru krve ve zdravotnickém zařízení na základě žádosti policisty ovšem

vyvstává pro lékaře otázka, zdali může zjištěné výsledky policistovi sdělit či nikoli a to s ohledem na zákonnou povinnost mlčenlivosti vyplývající z § 55 odst. 2 písm. d) zákona č. [20/1966](#) Sb., o péči o zdraví lidu a dále s ohledem na povinnost nezpřístupnit neoprávněně osobní údaje o subjektu údajů, v tomto případě citlivých údaje, dle zákona č. [101/2000](#) Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech.

Povinná mlčenlivost

Dle zákona č. [20/1966](#) Sb., o péči o zdraví lidu § 55 odst. 2 písm. d) je lékař v vázán povinnou mlčenlivostí o všech skutečnostech, které se dozvěděl při výkonu svého povolání, přičemž takto upravenou povinnost mlčenlivosti lze prorazit pouze souhlasem pacienta (zjevně obsolentní úpravu souhlasu nadřízeného orgánu v důležitém státním zájmu pomímám). Při jazykovém a logickém výkladu tedy dospívám k závěru, že ačkoli se při odběru krve pro účely vyšetřování přestupku nejedná o poskytování zdravotní péče *stricto sensu*, povinnost mlčenlivosti se uplatní, neboť se jedná o informaci, kterou se lékař dozvěděl v souvislosti s výkonem svého povolání. Z hlediska zákona o péči o zdraví lidu se tedy domnívám, že poskytnout zjištěné údaje pro účely vyšetřování přestupku lze pouze se souhlasem vyšetřované osoby.

Tento názor nebyl vždy považován za správný² s poukazem na to, že zákon o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi je ve vztahu k zákonu o péči o zdraví lidu *lex specialis* a vyplývá-li z něj přímo účel pro který je příslušné osobě uloženo podrobit se vyšetření, nelze dosažení tohoto účelu zmařit odvoláním na právní regulaci vztahu, který vzniká mezi lékařem a pacientem na zcela jiném základě, tedy na základě důvěry při poskytování zdravotní péče. Domnívám se ovšem, že povinná mlčenlivost dle zákona o péči o zdraví lidu přesahuje oblast úpravy tohoto zákona, neboť lékařské povolání není pouze výkonem činnosti ve vztahu lékař - pacient, ale týká se veškeré zdravotnické činnosti, kterou lékař v rámci svého povolání vykonává, přičemž probírané vyšetřování krve do této činnosti bezesporu spadá. Navíc ze samotné dikce § 55 odst. 2 písm. d) zákona o péči o zdraví lidu vyplývají průlomky do povinné mlčenlivosti (viz. výše), přičemž nemám za to, že úprava v zákoně o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi soubor těchto průlomů rozšiřuje, neboť povinnost sdělit zjištěné údaje lékaři přímo neukládá (jak vyžaduje úprava povinné mlčenlivosti), i když je zjevné, že k tomuto účelu celý proces odběru směřuje.

Z hlediska praktické aplikace i účelu úpravy povinných odběrů souhlasím s tím, že se jedná o výklad nepříznivý, ovšem chápu celou skutečnost jako nedostatek právní úpravy v dané oblasti.

Pro účely vyšetřování trestného činu lze poté v souvislosti se vším shora uvedeným dále aplikovat ustanovení § 8 odst. 4 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním, na jehož základě lze zjištěné informace sdělit s předcházejícím písemným souhlasem soudce.

V takovém případě ovšem již vstupují do hry další orgány a osoby (soud, státní zastupitelství, soudní znalci) což výklad posouvá mimo téma tohoto článku.

Nakládání s citlivými údaji

S přijetím zákona č. [101/2000](#) Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech získaly informace o zdravotním stavu pacienta rozměr citlivých údajů a nakládání s nimi začalo podléhat tímto zákonem upravenému režimu.

Tento zákon v ust. § 4 písm. b) definuje citlivý údaj jako osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, trestné činnosti, *zdravotním stavu* a sexuálním životě subjektu údajů. Dále stanoví ve svém § 9 písm. c), že citlivé údaje je možno zpracovávat jen pokud se jedná o poskytování zdravotní péče (s odkazem na zákon o péči o zdraví lidu), jakož i jiné *posuzování zdravotního stavu podle zvláštního právního předpisu*, zejména pro účely sociálního zabezpečení, přičemž definuje v § 4 písm. e) zpracování osobních údajů jako jakoukoliv operaci nebo soustavu operací, které správce nebo zpracovatel systematicky provádějí s osobními údaji, a to

automatizovaně nebo jinými prostředky a dále že zpracováním osobních údajů se rozumí zejména shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace.

Domnívám se, že provedení vyšetření krve na přítomnost alkoholu v krvi je právě takovým posouzením zdravotního stavu podle zvláštního předpisu, jak to má na mysli ust. § 9 písm.c) ZOOÚ a proto mám za to, že s ohledem na definici zpracování osobních údajů uvedenou výše, nedojde při sdělení výsledku vyšetření krve policistovi k porušení zákona na ochranu osobních údajů, neboť se jedná o informaci zjištěnou na základě posouzení zdravotního stavu na základě zvláštního zákona. Skutečnost, že ani zákon o Polici ČR, ani zákon o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi nestanoví *expresis verbis* povinnost zdravotnické pracovníka informace sdělit, ani právo policisty takové informace obdržet, není dle mého názoru rozhodující, neboť, zákon o ochraně osobních údajů sám stanoví, že nakládáním s údaji se rozumí i jejich zpřístupňování a že v tomto případě tedy s takto získanými údaji nakládat lze.

Závěr

Na základě výše uvedeného dospívám k závěru, že pokud by lékař či jiný oprávněný zdravotnický pracovník bez souhlasu vyšetřované osoby sdělil policistovi zjištěný výsledek vyšetření krve na přítomnost alkoholu, nedostal by se do rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů, nicméně by porušil svoji zákonem stanovenou povinnost mlčenlivosti ve smyslu ust. § 55 odst. 2 písm d) zákona o péči o zdraví lidu. Proto mám za to, že pro sdělení výsledků policistovi je nutný souhlas vyšetřované osoby. Nelze-li souhlas příslušné osoby získat, je možné využít postup, kdy zdravotnický pracovník provede odběr krve, kterou následně předá policistovi s tím, že příslušné složky PČR provedou vyšetření vlastní³.

[1] Ust. § 6 odst. 2,5 zákona č. [37/1989](#) Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

² viz. Jitka Stolínová, Jan Mach, Právní odpovědnost v medicíně, Galén Praha, 1998, str. 253,254

³ viz. tamtéž

Další články:

- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpečnostní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulační požadavky a praktické](#)

aspekty

- Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě
- Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?
- Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu
- Letiště a letecké stavby
- Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu
- Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti
- Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby